

**MILLIY AMALIY SAN'ATNI O'QITISHDA PEDAGOGIK
YONDASHUVLAR VA INNOVATSION METODLAR**

Ismoilov Otabek Shavkat o'g'li
Navoiy davlat universiteti
“Dasgohli rangtasvir” ta’lim yo’nalishi
3 - kurs “R”guruh talabasi

Annotatsiya: Maqolada milliy amaliy san’atni (miniatura, zardo’zlik, gilamchilik) o’qitishda pedagogik yondashuvlar va innovatsion metodlar tahlil qilinadi. Interaktiv darslar, loyiha asosida ishlash va raqamli vositalar yordamida o’quvchilarning badiiy idroki, estetik tafakkuri va kreativ qobiliyati rivojlantirilishining samarali usullari ko’rsatib o’tilgan. Shu bilan birga, shaxsga yo’naltirilgan yondashuv va ijodiy muhitning o’rni ta’kidlangan.

Kalit so’zlar: milliy san’at, amaliy san’at, estetik tafakkur, badiiy idrok, kreativlik, pedagogik yondashuv, innovatsion metodlar, loyiha ishlari, interaktiv metodlar, ijodiy muhit.

Milliy amaliy san’at darslari o’quvchilarning badiiy idroki va estetik tafakkurini rivojlantirishda muhim vosita hisoblanadi. Miniatura, zardo’zlik, gilamchilik va boshqa xalq amaliy san’ati namunalari o’quvchilarda rang uyg’unligi, kompozitsiya va badiiy mazmunni tahlil qilish ko’nikmalarini shakllantiradi. Shu bilan birga, ularni milliy madaniyatga hurmat va qadriyatlarni qadrlashga o’rgatadi.

Zamonaviy pedagogik yondashuvlar o’qituvchidan interaktiv metodlar, loyiha asosidagi mashg’ulotlar va raqamli vositalardan foydalanishni talab qiladi. Bu yondashuvlar o’quvchini passiv tinglovchidan faol ishtirokchiga aylantirib, uning estetik tafakkuri va badiiy idrokini rivojlantiradi. Shu bilan birga, shaxsga yo’naltirilgan ta’lim o’quvchining individual qobiliyatlari va qiziqishlarini hisobga olib, estetik va kreativ fikrlashni shakllantirishga yordam beradi.

Milliy amaliy san’atni o’qitish jarayoni o’quvchilarda estetik tafakkur, badiiy idrok va kreativ qobiliyatlarni rivojlantirishning samarali vositasidir. Miniatura, zardo’zlik, gilamchilik va boshqa xalq amaliy san’ati namunalarini o’rganish orqali o’quvchilar rang uyg’unligi, kompozitsiya tuzilmasi, ramziy ma’nolar va badiiy mazmunni tahlil qilishni o’rganadilar. Shu bilan birga, ular o’z milliy madaniy merosini qadrlashni, uni saqlash va yaratishda faol ishtirok etishni o’rganadilar.

O’quvchilarda kreativlikni rivojlantirish uchun darslar interaktiv va amaliy mashg’ulotlarga asoslangan bo’lishi lozim. Loyiha asosida ishlash texnologiyalari, “flipped classroom” usuli, vizual tahlil va interaktiv muhokamalar o’quvchini passiv

tinglovchidan faol ishtirokchiga aylantiradi. Masalan, o'quvchilar milliy miniatyura namunalarini tahlil qilib, ularni o'z ijodiy asarlarida qo'llash orqali o'z estetik qarashlarini shakllantiradilar.

Shaxsga yo'naltirilgan pedagogik yondashuv o'quvchilarning individual qobiliyatlarini hisobga olib, dars mazmunini va topshiriqlarni moslashtirishni taqozo etadi. Har bir o'quvchi o'z qiziqishlari, ijodiy imkoniyatlari va estetik didiga muvofiq ishlash imkoniyatiga ega bo'lishi lozim. Shu orqali ular mustaqil fikrlash, muammo hal qilish va ijodiy qarorlar qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantiradilar.

Milliy san'at merosini o'rganish jarayoni o'quvchilarda badiiy idrokni kuchaytiradi. Miniatyura san'ati, zardo'zlik va gilamchilik namunalarini tahlil qilish o'quvchilarda rang uyg'unligi, kompozitsion tuzilma va ramziy ma'nolarni anglash imkonini beradi. Shu bilan birga, ular o'z xalqining madaniy merosini qadrlashga va uni yaratishda davom ettirishga intilishadi.

Zamonaviy texnologiyalarni ta'lim jarayoniga kiritish ham estetik va kreativ tafakkurni rivojlantirishning samarali usuli hisoblanadi. Virtual galereyalar, onlayn muzeylar va interaktiv dasturlar orqali o'quvchilar turli davr va mamlakat san'ati bilan tanishadilar. Bu nafaqat ularning bilish faoliyatini, balki vizual madaniyati va badiiy tafakkurini kengaytiradi.

Ijodiy muhit yaratish o'quvchilarda xatolardan o'rganish, fikrlarni erkin ifodalash va eksperiment qilish imkonini beradi. O'quvchilar jamoaviy loyihalarda ishlash orqali o'z estetik tajribalarini almashadilar, bir-biridan o'rganadilar va ijodiy qarorlarni muhokama qilish ko'nikmalarini shakllantiradilar. Bu esa ularni faqat texnik jihatdan emas, balki estetik va ijtimoiy jihatdan ham rivojlantiradi.

O'quvchilarni san'at asarlarini tahlil qilishga o'rgatish ularning tanqidiy fikrlashini rivojlantiradi. O'qituvchi san'at asarini ko'rsatib, uning g'oyasi, kompozitsiyasi, rang uyg'unligi va mazmun munosabatini tahlil qilishni o'rgatadi. Bu mashg'ulotlar o'quvchilarda analitik fikrlash, kuzatuvchanlik va baholash ko'nikmalarini shakllantiradi.

San'at darslarida integratsion yondashuv ham samarali hisoblanadi. Masalan, tarix, adabiyot va musiqa bilan bog'liq mashg'ulotlar o'quvchilarga badiiy obrazlarni chuqurroq his qilish, ularni hayotiy kontekstda tushunish imkonini beradi. Shu tarzda, o'quvchilar estetik idrokni faqat badiiy shakllarda emas, balki keng madaniy kontekstda ham rivojlantiradilar.

O'quvchilarda estetik tafakkur va kreativlik bir-birini to'ldiruvchi jarayonlar sifatida shakllanadi. Estetik tafakkur o'quvchiga san'atni anglash va qadrlash imkonini beradi, kreativlik esa o'z ijodiy qarashlarini yaratishga rag'batlantiradi. Shu bois, darslarda tahlil, muhokama va ijodiy topshiriqlar uyg'un ishlashi zarur.

Pedagogik omillardan eng muhimlari quyidagilar: shaxsga yo'naltirilgan yondashuv, interaktiv metodlar, loyiha asosidagi mashg'ulotlar, milliy san'at namunalarini o'rganish, ijodiy muhit yaratish va raqamli texnologiyalarni qo'llash. Bularning barchasi o'quvchilarning estetik tafakkuri, badiiy idroki va kreativ qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Shuningdek, darslarda o'qituvchining shaxsiy estetik didi va pedagogik mahorati ham muhim ahamiyatga ega. O'qituvchining nutqi, xatti-harakati va shaxsiy madaniyati o'quvchilarga bevosita ta'sir qiladi. Shu sababli, u darsni nafaqat bilim beruvchi sifatida, balki estetik va ma'naviy tarbiyachi sifatida olib borishi lozim. Natijada, yuqoridagi pedagogik yondashuvlarni uyg'unlashtirish orqali o'quvchilar texnik jihatdan malakali, estetik jihatdan bilimli, kreativ va milliy qadriyatlarni qadrlaydigan shaxslar etib tarbiyalanadi.

Milliy amaliy san'atni o'qitishda interaktiv metodlar, loyiha asosidagi mashg'ulotlar, raqamli texnologiyalar va shaxsga yo'naltirilgan yondashuvlar o'quvchilarda estetik tafakkur va kreativlikni shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. Ushbu yondashuvlar yordamida o'quvchilar o'z badiiy idrokini rivojlantiradi, milliy san'at merosini qadrlaydi va ijodiy qarorlar qabul qilish qobiliyatini oshiradi. Tasviriy san'at darslari yosh avlodni estetik, kreativ va madaniyatga boy shaxslar etib tarbiyalashda beqiyos vosita hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Шавдиров С. А. Подготовка будущих учителей к исследовательской деятельности // *Педагогическое образование и наука*. – 2017. – № 2. – С. 109-110.
2. Shavdirov S. A. *Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons // Eastern European Scientific Journal*. – 2017. – № 1. – P. 131-134.
3. Shovdirov S. *Analyzing the Sources and Consequences of Atmospheric Pollution: A Case Study of the Navoi Region // E3S Web of Conferences*. – 2024. – Vol. 587. – P. 02016.
4. Shavdirov S. *Method of Organization of Classes in Higher Education Institutions Using Flipped Classroom Technology // AIP Conference Proceedings*. – 2025. – Vol. 3268. – No. 1. – P. 070035.
5. Шавдиров С. А. Ўқувчиларда тасвирий саводхонликка оид ўқув компетенцияларини шакллантиришнинг педагогик-психологик жиҳатлари // *Современное образование (Узбекистан)*. – 2017. – № 6. – С. 15-21.

6. Ibraimov X., Shovdirov S. *Theoretical Principles of The Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students // Science and Innovation.* – 2023. – Vol. 2. – No. B10. – P. 192-198.

7. Shovdirov S. A. *Tasviriy san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari // Inter education & global study.* – 2024. – № 1. – P. 8-14.

GLOBAL SCHOLARS
SCIENTIFIC PUBLISHING